

GORIŠKI SLOVENEK

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo in Upravništvo: Via Garducci št. 10, II. nad.

KAKOVOST IN MNOŽINA

V našem bormem slovenskem časopisu opazimo ponovno naglaševanje, da stojijo za «Eđinostjo» in «Goriško stražo» vse slovenske stranke razven socialistov. Nas pa se niti ne omenja po starem kamorističnem načelu, da je molk najhujši bojkot. Ne zavedajo se pa ti gospodje, da je utajevanje najnemoralnejše sredstvo, ne glede na to, da je popolnoma brezuspešno.

Saj nam je že pred par dnevi rekel celo slovenski rojak, o kojega domoljubju ne more nihče dvomiti, da bi bilo pametno, ako bi posnemala «Eđinost» gotove članke iz «Goriškega Slovence» mesto, da zajema svoje informacije iz listov à la «Gazzetta del popolo» ali pa «Gazzetta di Venezia», ki nimajo niti merodajnih osebnosti za seboj.

To naj bodo le mimogrede rečeno, ker kakor smo že večkrat omenili, nas ta molk prav nič ne vznemirja, še manj pa dejstvo, da se izdajata ostala dva časopisa za glasili vseh slovenskih strank na Goriškem.

Ako se postavita namreč na stališče, da je treba obnoviti stare stranke in staro šolo, je to pač najlažja naloga, ker najdejo vse ostanke starih struj v deželi ne da bi jih bilo treba vstvarjati na novo.

«Goriški Slovenec» je pa izšel iz stališča, da pustimo staro politiko, ki je propadla v dobi, ko se je svet preobračal, in glejmo, kako se prilagodimo današnjim razmeram.

Vemo, da se nam poreče, da je to stvar starega političnega vodstva, a nasproti temu lahko povdarjamo, da to ni pravilno, ker dokazujetej baš sedaj izhajajoči glasili, da se ni mišljenje naših politikov — voditeljev prav v ničemer preobrnilo.

Vprašali se bi lahko, kam pridemo po tej poti. Znače za to smo že opazili v različnih opisovanjih tirolskih razmer in blazno nagnenje stopiti v vrsto premagancev. Nikakor jim ne gre v glavo, da se je treba kljub vsem nepovoljnim razmeram postaviti na stališče naroda, ki je bil osvobojen od avstrijskih spon, ne pa podjarmljen kakor avstrijski Nemci, ki so svojo osodo stokrat zaslužili.

Baš ta okoliščina, ki se je pojavila v slovenskem časopisu, nas vedno bolj uverja o popolni nezmožnosti presojevati položaj, tako kakor odgovarja dejanskim razmeram, marveč se ga razmotriva iz stališča popolnega obupa in poraza, s čemer se naš položaj le otežkoča.

Toda nekaj ima ta metoda v sebi. Na tem stališču stoji večina naših ljudi in nič ni lažjega na svetu, kakor podati se med ljudstvo in pričeti s tarnanjem in pritoževanjem. Vsi bodo posnemali ta zgled, ker hipno odgovarja občemu čustvovanju. Ker pa ne dovede seveda do nikakega uspeha, je poraz take politike gotov.

Umejno tudi, da se za enkrat vsi dobro počutijo v taki politiki, kakor se dobro počutijo ovce, ki se tišče skupaj, da se ubranijo mraza in napada. Tako se strinjajo skupaj vrste naših politikov v znak protesta proti vsakemu, ki se bi hotel vrniti med nje.

Zares to stališče je jako komodno v primeri z našim, ki se zdi popolnoma osamljeno in tuje narodnemu mišljenju.

Dejanski pa stvar ni tako obupna, ako pretehtujemo kakovost naše in nam nasprotne politike. Po naši metodi se nam brez dvojbe posreči pomagati «ulomkom» našega naroda do priznanja njegovih gospodarskih in kulturnih potreb, po receptu nasprotno mislečih pa zajde naše prebivalstvo v velike težkoče.

Potemtakem imamo upanje, da odloči kakovost in ne množina. Radi tega nas nič ne moti dejstvo, da je

množina na nasprotni strani, kajti na naši strani je kakovost ali kvaliteta, ki odtehtuje množino, ki pride prej ali slej brezdvajbno do spoznanja, da je treba hoditi za nami, ako hoče kaj doseči.

Nam zadostuje za danes dejstvo, da razpolagamo z glasilom, ki nam omogoča govoriti javnosti, ostalo storè dogodki sami, ki opravičijo naše slutnje.

Strank si sploh niti ne želimo, kajti za take šale v naši deželi ne bode prostora, pozdravili pa bi z veseljem nastop kopice samostojno mislečih ljudi, ki se bi energično postavili na naše stališče in hoteli delovati in le delovati v prilog našega ljudstva. Po strankah ne bi marali povpraševati, kajti s tem bi le otežkočili pametnim elementom, ki so danes raztrešeni po vseh strankah, vstop v javno življenje, v kojem rabimo probujenih in dalekovidnih mož.

Mi smo tudi trdnega prepričanja, da kdor išče stranke, išče navadno sebe in svoje prijatelje, komur se gre pa za obče dobro, ne bode iskal političnih taborjev, marveč bode razmišljal, kako se bi dalo najbolje koristiti slovenskemu prebivalstvu. Njegovo mišljenje bode potemtakem konstruktivnega značaja, dočim ima strankarsko življenje za naše razmere marsikaj pomisleka vrednega, ker daje potuho elementom, kojih delovanje obstoja v tem, da pospešujejo razdalje med eno in drugo politično stranko.

Jadransko vprašanje.

«Il Secolo» poroča iz Pariza z dne 2. t. m.: Vest, objavljeno po «Petit Parisien» u in razširjeno po italijanskih listih, da je Tittoni sporočil najvišjemu svetu odgovor Amerika, je treba dementirati. Potrjuje se po drugi strani vest, ki se je tukaj sinoči v poznuri razširila, da je Angleška konečno na jassen in odločen način sprejela Tittonijev načrt. Dementi in potrdilo, ki si časovno stojita tako blizu, moreta napraviti vtis, da razgovor glede reškega načrta ni še zaključen. Ne preostaja drugega kakor počakati, če se skupnemu prizadevanju Francije in Angleške pri vladi v Washingtonu posreči, da se porodi iz razgovorov med Tittonijem in gospodom Polkom takò zaželjeni sporazum. Ali ne pričakujemo preveč?

Bolj je verjetno, da ostane Wilson zvest svojemu stališču. Tedaj sklene najvišji svet, da se odloži delo in s tem tudi rešitev jadranskega vprašanja na čas po izvršenih volitvah na Francoskem in v Italiji. Po izvršenih volitvah se bode še le videlo, kaj se ima storiti. Če angleška naklonjenost Tittonijevemu načrtu ne bi mogla spremeniti stališča Amerike proti nam, ni izključeno, da ne bi ugodno vplivala na Jugoslovane. Le-ti še pred nekaj dnevi se niso kazali nasprotne, da bi se z nami pogajali, a po odklonitvi Wilsonovi so se oddeli s strogo rezervno in od njih se k večjemu sliši, da hočejo prej počakati izid naših volitev nego bi govorili o pogajanjih z Italijo.

Kakor se vidi, je njih stališče pogojno. Naj storijo tedaj italijanski volilci svojo dolžnost in po izvršenih volitvah dosepejo Jugoslovani vsled francosko-angleškega pritiska in delovanja naših državnikov in zastopnikov na konferenci in izven konferenc do boljših sklepov.

V tem času pričakovanju je za enkrat na mestu, da se položaj ne otežkoči in da se gleda, da se po Tittoniju doseženi uspeh pri velikih evropskih zaveznikih ne zmanjša kakor tudi, da se naš razgovor z Jugoslovani ne zastrupi. Predsinočnjim se nam je opravičeno napravila opazka, da se italijansko novinarstvo najmanj bavi z dogodki v Srbiji. Naši listi, ki imajo povsod svoje dopisovalce, nimajo niti enega v Srbiji. In ker nam manjkajo od tam doli neposredne vesti, si dovoljujemo, da pobiramo glasove. Na ta način so si mnogi napravili prepričanje, da je notranja kriza v Srbiji strašna in sicer tako strašna, da ogroža usodo malo trdne srbske kraljevine. Radi tega mnogi sklepajo: «Počakajmo. Pridobimo si časa. Če se Jugoslavija, kakor je upati, ne ustvari, bomo imeli lahko igro, da si vzamemo toliko kolikor bomo hoteli».

Kakšna je resnica o srbskem položaju, o tem vlada velikanska zmota, kajti največji razlog jeze Jugoslovanov proti nam

obstoja baš v dejstvu, da oni smatrajo, da smo mi sovražni ustvaritvi njih države.

Pot, po kateri moramo mi sedaj hoditi, je ena sama: potrditi se, da se izvršijo volitve v znamenju zdravega in vzvišene patrijotizma, negovati in utrjevati francosko-angleške simpatije za nas, ne žaliti Jugoslovanov, marveč ublažiti vse principijelne ovire, ki nas od njih ločijo.

Po dovršenih volitvah bode treba preložiti torišče razpravljanja iz Washingtona v Belgrad, polje pritiska po zaveznikih.

Razpoloženje v Italiji za sporazum z Jugoslavijo.

«Il Resto del Carlino», piše: Odnosno na možnost neposrednih pogajanj med Italijo in Jugoslavijo za rešitev jadranskega vprašanja, daje neka rimska agencija nasledne informacije:

«Italijanska vlada, ki je pokazala nedvomljive dokaze svojega zmernega duha in spravljive volje, da se izloči vsak spor in da se ustvari podlaga za iskreno prijateljstvo in pristrčno sodelovanje s sosednim slovanskim narodom, ne bi smela obzlatovati, če bi vse poskušala, kar bi moglo dovesti do ugodnega sporazuma z Jugoslavijo. Taki poskusi so se v resnici že večkrat storili po italijanskih delegacijah, ki so si sledile v Parizu, ali ti predlogi so propadli, ne sicer radi tega, ker bi bili sami na sebi nepravilni ali ker bi izgledali kot nepravilni napram Slovanom, ampak radi tega, ker le-ti, ki bi se bili v drugih časih in pod drugimi pogoji izjavili zadovoljne, upajo sedaj pridobiti iz ugodnega diplomatskega položaja, v katerega jih je spravila skoro brezpogojna podpora Wilsonova, največje možne koristi. Ali iz tega izhaja na jassen način, da se bode Jugoslavija, dokler se bode jadransko vprašanje razpravljalo med Rimom in Washingtonom ali pri najvišjem svetu, nedvomno držala protekcije, ki so ji dale ali ji bodo še dale Združene države glede njih neopravičenih zahtev. Radi teh razlogov se bode Jugoslavija upirala neposrednemu pogajanju. Na vsak način pa je treba imeti pred očmi, da med tem ko je notranji položaj Jugoslavije najtežavnejši, je njen mednarodni položaj, ne glede na pomanjkanje mej z Italijo, nejasen. Še vedno manjka priznanje Jugoslavije kot enotne države od strani večine držav. Ostaja tudi odprtih jako mnogo vprašanj ne male važnosti. Eno izmed teh tvori baš te dni predmet težkih pogajanj med jugoslovanskim in diplomacijo zaveznikov in sicer revizija klavzul v pogodbi Saint-Germain-ski glede varstva narodnih manjšin.

Znano je, da Srbija ni še podpisala avstrijske mirovne pogodbe, ker ni hotela sprejeti sklepov konference glede varstva manjšin. V zadnjih dneh se je po kronskem svetu, ki se je sestel v Beogradu razglasilo, da srbska delegacija podpiše; ali ta vest se je takoj dementirala. Res je, da bi Srbija rada zapisnik znatno predručala in še-le na to podpisala. Ali kakor v tem vprašanju tako tudi v drugih vprašanjih mora postati volja Italije odločilna in spraviti Jugoslavijo na razpotje t. j. ali sprejeti neugodno rešitev ali odkloniti sprejem z vsemi posledicami, ki bi iz tega nastale in izmed teh s posledico, da ostane za nedoloten čas v položaju negotovosti glede mednarodnega razmerja na vseh mejah.

Italija more mirno gledati na svoj položaj in čakati z mirnosijo na svojo zopetno notranjo ureditev, ne da bi jo motila nestrpnost, vedno pripravljena sprejeti inicijative drugih, če so sprejemljive, a po drugi strani pripravljena odkloniti vsako nepravilno rešitev in se v to svrhu posluževati vseh diplomatskih sredstev, ki jih ima na razpolago, in ki morajo postati timbolj izdatni in timbolj odločilni, čim bolj bode postajalo gospodarsko življenje normalno.

Rumunsko vprašanje.

Rumunsko vprašanje je zopet pričelo beliti glavo vrhovnemu zaveznikemu svetu, kajti rumunska vlada še do danes ni odgovorila na noto zaveznikiške velevlasti z dne 12. oktobra, marveč nadaljuje svojo politiko tako, da se nahaja danes zaveznikiški svet v največji zadregi.

V posebno zadrego je prišla mirovna konferenca vsled aneksijske Besarabije od strani rumunske vlade. Kako naj prizna to aneksijsko ententa in posebno Francija, ne da se bi zamerila ruskim krogom, ki se bojujejo danes vsled ententnega pritiska proti bolševikom v Evropi in Sibiriji? Težko je misliti, da bi privolili Rusi, katerikoli stranki naj pripadajo, odcepitvi Besarabije, vsekakor pa gotovo ne drugače kakor edino z orožjem prisiljeni.

Cetudi bi preplaval bolševizem celo Rusijo, se bi nikdar ne upal odstopiti Besarabije Rumuniji in upostaviti se s tem nevarnosti, da se obsovaži v ruskem javnem mnenju. Nalčne sovražnosti

je moral požreti ruski bolševizem že vsled brest-litovskega miru in bi danes z ostavitvijo Besarabije naravnost ogrozil svoj obstanek, ako se pomislil, da vzdržujejo Kolčak, Denikin in Judenič moralo svojih čet z geslom, da hočejo zopet vspostaviti Rusijo v svojem nekdanjem obsegu. Nepopularnost bolševikov v gotovih ruskih krogih in ozemljih se pripisuje edino le dejstvu, da so povzročili razpad Rusije.

Nasprotno se pa tolažijo rumunski krogi v Parizu, da bode ta konečno priznala generala Kolčak in Denikin opravičnost rumunskih zahtev. Zopet drugi pa ne stavlajo nikakih nad v izsiljene koncepcije in se boje, da bi trajalo rumunsko gospodarstvo v Besarabiji le dokler bodo vladae kaotične razmere v Rusiji.

Rumunski ministri se trudijo, da bi dokazali svetu, da upravljajo pravično Besarabijo. Od 90 za uk in izobrazbo pročanah milijonov gre 70 od sto za rumunske šole, 12 od sto za židovske, 18 od sto za bulgarske in 10 od sto za ukrajinske šole. Država vzdržuje dalje židovsko gimnazijo v Kišinevu, bulgarsko v Belgradu in ukrajinsko v Hotinu.

Za armenske Grke se je pa otvoril poseben licej v Kišinevu. Naučni ministri zatrjuje, da se je vzelo strogo za podlago razmerje prebivalstva in se istodobno tudi preskrbelo, da dobe vse narodne manjšine sorazmerno število zastopnikov v občinskih in deželnih zastopih.

Rumunija pripravlja sedaj volitve v Besarabiji. Rumunski minister Jugareanu trdi, da je omogočeno vsaki narodni manjšini postaviti svojo listo kandidatov, kar je pa najvažnejše, je dejstvo, da obsega lista kmetijske stranke, ki je najmočnejša v deželi, elemente iz vsega prebivalstva. «Besarabija», pravi minister, «se pripravljaja sedaj, da pokaže še enkrat svojo nepogljivo voljo ostati cela v mejah svoje rumunske domovine. Njena čustva kakor tudi njeni interesi, se zatrjujejo v stremljenju po zvezi in ako bi še kdo dvomil o tem, naj se pride informirat na lice mesta, kakor so to storili nepristranski poizvedovalci: De Martone in ameriškanski stotnik Kobas. Pričakujemo z zaupanjem izid teh volitev».

Toda navzlic vsem tem dokazom se nahaja ententa v težkem položaju. Ali naj prizna aneksijsko edino na podlagi izjave, ki jo poda od ljudstva izvoljeno zastopništvo? Rumunija se je pokazala dosedaj jako nestrpna, a v svoji nestrpnosti je storila tudi odločilne korake.

Sedaj še le se je zopet zganil pariški vrhovni zaveznikiški svet in zahteval odgovora na svojo noto z dne 12. oktobra. V kaki obliki se je izvršil ta poziv, zvezo pozneje, toda veliko je danes vprašanje, ali dovede žuganje vrhovnega zaveznikiškega sveta Rumunce do pokorščine.

Izvažanje italijanskih vin.

Na svetovnem trgu živjaja francoska vina tako prednost, da se prištevata Italijo komaj k vinorejskim deželam. Vprašanje je velike važnosti posebno iz razloga, ker Francija ni v stanu kakor pred vojno zalagati celi svet z vinom in takim obsegu kakor pred vojno. Povsod, na Angleškem kakor drugod, so kleti skoraj izpraznjene in na vinskem trgu je tako povpraševanje, kakor se ga stari vinski trgovci ne spominjajo.

Sporod svetovnega pridelka izražen v hektoliterskih milijonih pred vojno je bil sledeči: Francija 48, Italija 42, Španija 15, Avstro-Ogerska 9, Algerija 8, Portugal 5, Argentina 4, Nemčija 1, Rumunija 1, Bulgarija in ostali del sveta 5.

Dočim pa je izvozila Francija v vse dežele sveta velik del svojega pridelka, je izvažala Italija zadnja leta malo čez tretjino svojega pridelka. To okoliščino se pripisuje pred vsem colniskim težkočam v glavnih državah, kamor se je uvažalo vino. Dočim je bilo na pr. v Angliji uvažanje skoraj vsakega blaga colnine prosto, je tvorilo baš vino izjemo, ker je bilo obloženo z neprimerno visoko colnino, ki ni stala v nikakem razmerju s stroški pridelovanja in dogovorjenje cene tudi ne s prevoznimi troški. Dostaviti pa je, da se je morala tudi Francija boriti z istimi troški, kakor Italija, in vendar se je posrečilo prvi prodati neizmerne množine vina na angleškem trgu. Tudi Portugalska je našla način, da se jej izplača zalagati angleške trge s svojimi vini iz Oportu in Algerija (francoska kolonija, ki mora plačevati poleg colnine še lepe prevozne troške) prodaja svoja vina tudi na Angleško. Težkoče v italijanski vinski trgovini je prepisovati rastrenosti in neredu, ki znači italijansko vinko obrt kakor tudi pomanjkanju stalni cen.

Vstaja v Egiptu.

Preko Brindisija prihaja vest, da so izbruhnili težki nemiri v Egiptu. V Aleksandriji in v Kajru so se uprle arabske množice in zahtevajo konstitucijo, kakoršno je dala Italija Arabcem v Libiji in Cirenajki. V svrhu, da vdušijo vpor so

Naročnine:

Italijanska kraljevina: Celo leto Lir 10.-
— Pol leta Lir 5.- — Tri mesece Lir 2.50
En mesec Lir 1.-

Oglasi:

Oglasi na drugi strani Lir 1.- za vrsto —
Mali oglasi Lir 0.05 za besedo — Znižane cene za letne naročnike.

proglasili Angleži v Aleksandriji obsedno stanje in so namestili po strehah strojne puške; po nekaterih krajih v mestu so se vršili ljuti spopadi. Angleži so morali streljati, bilo je več mrtvih. Vesti, ki dohajajo iz Kaira, so konfuzne, ker ne dopuščajo Angleži občevanja v notranjosti. Vstaja je tlela bajž že več mesecev, toda po dogodkih meseca avgusta se je zdelo, da je stvar zamrla, sedaj pa je izbruhnila nezadovoljnost z velikim nasiljem in bolje organizirana kot kedaj poprej.

Domače vesti

Divji starc. 66letni Anton Terpin, stanujoč v Gorici via Ascoli, je prišel v prepri s svojo družico 60 letno Marijo Fiegel.

Starčku je vskipela jeza do take mere, da je pograbil za nož in jo sunil z njim v trebuh. Pri tem ga je pa popadla tako obupnost, da se je še sebe ranil z nožem.

Krik je privabil radovedneže, ki so obvestili karabinerje. Le-ti so odvedli Terpina v zapor, Fiegelko pa v bolnišnico.

Nesrečna tatova se lahko nazivljata ona dva, ki sta bila zapažena na državni postaji od karabinerjev, ko sta odnesla iz železniškega voza vsak po en žakelj ovsa. Ko sta se vidla zasledovana, sta vrgla vreče ob tla in zginila v temi.

Otročji mladenič je devetnajstletni Peter Bressan iz Ločnika, ker je kupil lepo kolo za 110 lir, dasi bi moral sumničiti, da je kolo ukradeno. Karabinerji so hoteli najbrže zvedeti več od njega, ker so ga odpeljali v zapor.

Poželjenje po mesu so imeli tatovi, ki so odnesli po noči iz prodajalne Jožefa Ipavica na Placuti 10 škatelj konservirane mesa v vrednosti 3000 lir.

Tatinska melanhonija. 24letni Karl Krivež iz Gorice je vdrl v hišo posestnika Franceta Vecchiet na solkanski cesti in odnesel 115 lir, koje je našel v nekem predalu.

Vecchiet je takoj naznanil tatvino in karabinerjem se je posrečilo izslediti zmuziča v osebi gorimovanega. Radi tega so ga odvedli v zapore solkanskih karabinerjev.

Služaj je hotel, da je nekaj časa načelnik solkanskih karabinerjev Bonanomi pripeljal družbo Kriveža. Toda kako se je začudil, ko je videl viseti na oknju ubogega Kriveža, ki se je iz obupa hotel usmrčiti. Karabinir je naglo prezel vrh in pričel oživiljati Kriveža. Istodobno je pozval tudi do zdravnika in s skupnim naporom ga je priključala pravica in higieja zopet v življenje.

Kriveža so odvedli zaenkrat v bolnišnico mesto v zapore.

Nezgodu pri minah. 28letni Janez Kumar iz Grgarja, uzlužen pri ženijskem oddelku, je stal preblizo pri zažiganju mine v Puštalah. Ko se je vnela mina, je ista osmodila Kumarja po celem telesu in po obrazu.

Ponesrečenca so morali prepeljati v tukajšno bolnišnico vsmljenih bratov.

Nabiranje stražnikov. Kdor se hoče prijaviti za stražniško službo v smislu nove organizacije, ki se uvede v celi Italiji, naj se prijavi pri civilnem komisarjatu v Gorici, v II nadstropju št. 4.

Zamotan položaj. 54letna Frančiška Mrak, stanujoča v Gorici, via Torrione št. 4, je imela na stanovanju neko Josipino Emperger.

Ker sta se skregali je odpovedala Frančiška Mrak stanovanje Josipini Emperger. Ker se ni umaknila slednja iz stanovanja, je udrila Frančiška M. v sobo Josipine E. in snela vsa okna. Le-ta trdi, da jej je istodobno zmanjkalo 300 lir in srebrna žepna urica.

O tej dozdevni tatvini so bili obveščeni karabinirji v via Dogana.

Napaden in zaboden. V nedeljo zvečer je perlustrirala vojaška patrolja, sestojeca iz treh mož in jednega četovodje, ulico via Formica. Na tem obhodu se je za trenotek oddaljil vojak Anton Cavassi iz Tavana. Temu se je približal vojaško oblečeni človek in meni nič, tebi nič potegne iz žepa bodalo in je ponovno zasadi v vbogega vojaka.

Na vojakovo kričanje je sicer prihitela patrolja, ali zločinec jo je urno pobrisal v temi.

Vojak je zadobil tri rane v hrbet in jedno nižje. Prepeljali so ga v bolnišnico. Rane niso nevarne.

Bugatto hoče biti plačan. «Era nuova» prinaša iz Dunaja vest, da je vložil bivši furlanski deželni poslanec Dr. Bugatto tožbo na dunajsko upravno sodišče v svrhu priznanja 1000 K mesečne nagrade, ki je pritikala bivšim avstrijskim poslancem. Baje je zahteval to nagrado še za mesec december 1918.

Upravno sodišče je tožbo zavrnilo z vtemeljivjo, da avstrijska republika ne odgovarja za dolgove bivše avstro-ogerske monarhije.

Za lovce. Generalni civilni komisarjati opozarja, da se naj pazi na lovske pra-

vice in naznani prestopke, ki se bi v tem pogledu pojavile. Pravico loviti in streljati divjačino imajo le lastniki občinskih lovov in tisti, ki so bili po predpisu v to pooblaščen od navedenih lastnikov odnosno najemnikov.

Veronauk. Glavna civilna komisarja v Trstu in Trentu sta odločila, da se ima vršiti veronauk v bodočem šolskem letu v ravno isti obliki in urah kakor prošla leta. (Veronauk tudi po avstrijskih zakonih ni bil obvezen v šoli. Op. Ur.)

Pred letom dni.

Sedanjemu predsedniku vstrijske republike dr. Franc Dinghofer pripoveduje v dunajski „Neue Freie Presse“ z dne 27. oktobra, kako se je zrušila Avstrija. Ker vsebuje pričetek tega članka marsikaj zanimivega z ozirom na obletnico smrti Avstrije, priobčimo v prevodu prvih 80 vrstic tozadavnega članka, ki se glasi:

„Bilo je nekakega solčnega dne v mesecu avgusta, ko sem dobil v gorenjeavstrijskem gorovju politično pismo iz Dunaja. V ministerskem predsedništvu se je delalo z mrzlično naglico, da se bi še do jeseni ustvarilo „novo Avstrijo“. Dalmacija, Bosna in Hercegovina se bi bile imele priklopiti Hrvatski, Slovenci bi dobili „široko“ avtonomijo in lasno ravnateljstvo državnih železnic. Trst bi postal samostojna trgovska luka, ravno tako Koper in tržiško ozemlje. Galicijo se bi priklopilo novemu poljskemu kraljevstvu.

Ves trud zastoj! Bilo je prepozno. Razpada stare habsburške države ni bilo več mogoče zadržati. Vojna je neizprosno rodila svoje posledice. Konec septembra je prišel bulgarski poraz. S tem je postala naša jugovzhodna fronta od Bukovine pa do Adrije nevzdržljiva, Turki so doživeli težke poraze v Palestini, turška armada je razpadla, na Hrvatskem in v Srbiji so se pojavili nemiri, na italijanski fronti je gospodovala malarija, lakot, pomanjkanje obleke in perila; o kakem vojnem navdušenju ni bilo vsled tega slabega razpoloženja niti govora. Vrh vsega tega je prišel še udarec na nemški zapadni fronti.

Pojavilo se je vprašanje separatnega miru. Mi nemški nacionalci smo nastopili takoj proti temu. Zvezo z Nemčijo se bi moralo brezpogojno vzdržati, — mi vsi smo slutili konec. Ali naj se vstvari koalicijsko ministerstvo vseh narodov? Ali naj se proglasi zvezno državo? To so bila vprašanja, ki so se nam politikom vsiljevala. Položaj je bil neizmerno resen. Že tekoma razgovora med nemškimi narodnjaškimi poslanci je bilo nam vsem jasno, da nastanejo narodne države; potemtakem ni ostalo drugega kakor zjediniti vse Nemce Avstrije ne glede na njihovo bivališče v državno enoto. Dinastija bi bila pri tem postranska stvar. Poljaki so se vže proglasili za neodvisne, Galicija je bila končno zgubljena. Ostali bi brezdvobno sledijo. Kedo naj torej vlada novo nemško avstrijsko državo? Ali od cesarja imenovani narodni svet? Ne, mi poslanci smo vzeli v roke začasno vladanje. Odklonili pa smo odločno igrati vlogo rešilne družbe za to trilo državo.

Dne 17. oktobra 1918 je izdal cesar svoj dobro znani manifest na vse narode z glavnimi potezami za preustrojitev Avstrije v zvezno državo. Ne to, ne vladna prememba ni mogla več ustaviti razvoja dogodkov. Posamezni narodi so vzeli sami svojo osodo v roke. Dne 21. oktobra se je vršila v sejni dvorani nižje avstrijskega deželnega zbora prva seja provizorične narodne skupščine, ki je storila sklep, da se ustanovi samostojno nemško-avstrijsko državo. Na nas same smo hoteli v bodoče postaviti našo narodno moč in zgraditi iz njenega neusahljivega vira nadepolno, novo, izključno našemu narodu služečo državno obliko.

Omenjenega dne sem brez nikake slutnje odpotoval na Dunaj; malo pred sejo me je nekaj mojih somišljenikov predlagalo v predsedstvo. Posamezne osebe, poslanstva so si dajala kljuko ena za drugo in mi smo „vladali“ mirno brez nikakih tehničnih pripomočkov, brez uradništva. Porazdelili smo si po možnosti naš delokrog v skupine, videli smo pa nevarnost meščanske vojne, ki se je mogla zabraniti le s tem, da smo dejanski prevzeli vladno čez vse Nemce v Avstriji. Tako je bilo nasvetovano tudi ostalim narodom. V tem smislu smo poskušali dogovoriti se s staro avstrijsko vlado, s češkim in jugoslovanskim narodnim svetom, pri čemer smo objavili dne 24. oktobra sledeče predloge: „Upravo posameznih jezikovnih ozemelj se izroči izvršilnemu odboru posameznih narodov. Dalje se ustvari skupno delegacijo vseh narodnih svetov posameznih narodov, ki bi imeli dogovorno izvršiti predajo uprave na posamezne narode in dejanski upravljati skupne zadeve, ne da bi šli preko končne ureditve odnošajev med narodi in določitve mej svojega državnega ozemlja. Premirje se bi imelo skleniti potem skupne delegacije. Mirotovna pogajanja pa bi vodil vsak narod za se.“

Seveda je prišlo vse drugače. Vsak narod je šel svoja pota in žal nam je le, da nimamo pred seboj slovenskih virov, ki bi nam omogočili popis razvoja v Jugoslaviji in na Čehoslovskem, dveh najpomembnejših zgodovinskih stvaritvah, ki ste zrastle na razvalinah avstrijskega anakronizma.

O dogodkih na Goriškem ne moremo še podrobneje poročati, ker ni še zraščeno dovolj trave nad delovanjem tukajšnega italijanskega in slovenskega narodnega sveta, da bi jih mogli opisati „sine ira et studio“.

Razpis natečaja.

Pri podpisnem zavodu je otvorjen do 15. novembra 1919 naslednji natečaj:

1. za mesto konceptnega (pravnega) uradnika;
2. za mesto računskega uradnika s popolnim poznanjem knjigovodstva pri hranilnicah.

Prošniki morajo dokazati:

- a) da so rojeni in pristojni v eno izmed občin v zasedenem ozemlju ali pa da so italijanski državljani;
- b) da so neomadeževanega nravnega vedenja;
- c) svojo starost, zdravo telesno konstitucijo in poznanje deželnih jezikov.

Prošniki, ki se potegujejo za mesto konceptnega uradnika, morajo nadalje dokazati:

- a) da so dovršili pravne študije in podali predpisane izpite.
- b) da so potegujejo za računsko mesto, morajo dokazati:

a) da so dovršili višjo srednjo šolo ali drugo njej enako šolo;

b) da so povsem večji hranilničnega knjigovodstva.

Prepuščeno je prošnikom za mesto pravnega uradnika odnosno za mesto računskega uradnika položiti, ako se jim zdi umestno, dokaz pridobljene prakse ali kakoršnokoli si bodi spričevalo, iz kojega se razvidi posebne sposobnosti za razpisani mesti.

Prošnje, v kojih je tudi navesti, je-li se nahajajo v kakem krvnem ali daljnem sorodstvu z drugimi uslužbenci deželnih uradov je predložiti deželnemu zemljiškokreditnemu zavodu v Gorici, Corso Vittorio Emanuele III šte. 74/II.

Podrobna pojasnila glede plače, napredovanja i. t. d. se dobi pri ravnateljstvu podpisane zavoda.

Gorica, 27. oktobra 1919.

Deželni zemljiško kreditni zavod v Gorici.

TEDENSKI KOLEDAR

- 8. Novembra Sobota, Bogomir, Deodat.
- 9. " Nedelja, 22. pob. Božidar.
- 10. " Ponedeljek, Andrej, Avel.
- 11. " Torek, Martin Meno.
- 12. " Sreda, Nartin, Kunibert.
- 13. " Četrtek, Stanislav, Kostka.
- 14. " Petek, Serapijon, Klementin.

Izdajatelj: JOSIP PETERNEL.
Upravitelj in urednik: Karol Jušič.
Tiskarna G. Juch v Gorici.

Gospod išče učitelja za Slovenski jezik. - Naslov povz. uredništvo „Goriškega Slovenca“.

POZOR!

Išče in kupuje se vsako množino drvi za kurjavo in plačuje se dobro. Ponudbe je nasloviti na uredništvo „Goriškega Slovenca“.

Pozor!

V tukajšnjem „hotelu pri Pošti“ se je nastanila za nekaj časa modistka. Velika izbira najnovjših modelov. Cene ugodne. Prašajte v hotelu po gospodični **KARLI BOŽIČ.**

! BAZAR!

Na Verdijem tekališču
Corso Giuseppe Verdi 13

Se nahaja bogata zaloga galanterij, papirja, dišav, toaletnega mila, steklenin, glinastih posod in posebno bogata izbira razglednic in časnikov.

Prodaja se vse na drobno in na debelo
Edina zaloga papirja „Abadie“

S cenami ne more nihče konkurirati.

: Leopold Zakraisek :

ZOBOZDRAVNIK
ROBERT BERKA
GORICA, ULICA DANTE 4.

Mnogo let asistent pri Dr. PIKL
Zobozdravniški atelje
Posluje od 8. do 12. dopoldne
in od 14. do 18. popoldne

JOSIP VODOPIVEC
Gorica, Corso G. Verdi II

TRGOVINA
Perilo,
manufakture in
izvršene obleke

Oraziatti in Angelini
Velika zaloga
črnega in belega vina
iz **Kojskega**.
KONKURENČNE CENE

Na Piacuti (Piazza N. Tommaseo)
nasproti cerkve.

Borovaz & Colledani

GORICA, Riva Castello št. 4

Zaloga manufakturnega blaga na debelo

ZMERNE CENE

G. Temil - Gorica Via G. Carducci št. 1
nasproti Montovi hiši

Nožarna in brusilnica na električno gonilno silo.
Bogata zaloga vsakovrstnih rezil.

Prevzame se brušenje vsakovrstnega rezilnega orodja in se jamči za izvršeno delo.

Lastnik ima na razpolago izurjene delavce v popravljanju kirurških in drugih sličnih orodij.

Prodaja tudi toaletne predmete

JAKOB SULIGOJ
GORICA - URAR - GORICA
Gosposka ulica št. 19.

Priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnih preciznih švicarskih ur po najnižji ceni! :: Jamčina od enega do 5 let.

GIOV. PATERNOLLI

CORSO G. VERDI 38.

Najstarejša knjigarna in trgovina s pisarniškimi predmeti. Bogata zaloga vsakovrstnih pisarniških potrebščin, slik, barv i. t. d.

SLOVENSKE KNJIGE.

Zaloga italijanske slovnice za Slovence: „Italijansčina za Slovence“ sp. V. Bandelj. Slovarji italijansko-slovenski, in slovensko-italijanski. - Slovenska postrežba

SIGON JOSIP
Gorica, Ulica Rastello 8

Velika zaloga vsakovrstnih ur, verižic in zlatenin
Najnižje cene

Redka prilika - Pohištvo - dunajski izdelek

po enotni ceni L. 780.-

Za ta znesek se dobi:

- dv postelji - dve ponočni omari - eno omaro - en umivalnik - eno mizo - štiri stolice in eno stojalo za knjige

Pohištvo je na ogled vsak dan od 10.-12. in od 15.-17. ure v Via Barzellini šte. 8 pri g. WOKULAT.

Pojasnila se dobè tudi v knjigarni na tekališču Vittorio Emanuele III.

Čitajte in podpirajte

„Goriškega Slovenca“

Ki je samostojno politično glasilo **BREZ STRANKE**, a z gesli:

„SPORAZUM“

„prenavljati in ne obnavljati“.